

Kunstneren i legekunstens tjeneste

Livet er mer...

Tips oss om utenomfaglige aktiviteter på telefaks 23 10 9040 eller e-post: tidsskriftet@legeforeningen.no

Bildekunstnerne Guttorm Guttormsgaard og Dag Hofseth, begge veteraner i grafikkmiljøet ved Kunst- og håndverksskolen i Oslo, tok utgangspunkt i kunstverk som gjennom tidene er blitt brukt som illustrasjoner i medisinsk litteratur, da de dykket ned i bokstøvet ved Universitetet i Oslo.

Utstilling og bok

Resultatet er blitt både en utstilling og boken *Innsikt synlig* (1). Utstillingen er å se i Galleri Sverdrup ved Universitetsbiblioteket ved Universitetet i Oslo. Åpningen fant sted 4. april, men utstillingen er åpen for publikum helt frem til 30. juni. *Innsikt synlig* er laget for å markere det nye universitetsbiblioteket på Blindern, for å minne om at Radérklassen ved Kunst- og håndverksskolen er 100 år, samt for å sette søkelyset på de bokskatter som finnes i Universitetsbibliotekets samlinger og i Anatomisk institutts hyller.

I boken er kunstverkene både kommentert kunstnerisk og satt inn i en medisinsk sammenheng. Hofseth står for de kunstneriske kommentarene, mens Øivind Larsen, professor i medisinsk historie ved Universitetet i Oslo, har hatt ansvar for at det medisinske er korrekt.

– Illustrasjonene har sin klare funksjon når de opptrer i en tekst, men her er de tatt ut av

sin sammenheng. Ofte kommer da de kunstneriske kvalitetene enda bedre frem, sier Larsen. Boken som er trykt i nøyaktig 2001 eksemplarer, skal brukes som en gavebok for Universitetet i Oslo, men er også å få kjøpt i forbindelse med utstillingen.

Pirkearbeid

Arbeidet med utstillingen og boken har foregått i over ett år. Da Larsen kom med i fjor høst, hadde Guttormsgaard og Hofseth allerede arbeidet en god stund med utvelgelse av kunstverk.

De eldste bildene er fra bøker utgitt midt på 1500-tallet. Utstillingen viser vitenskapelige bokillustrasjoner helt frem til slutten av 1800-tallet, da fotografiet gjorde sitt inntog og etter hvert ble dominerende.

– Å lage en slik grafisk illustrasjon for flere hundre år siden kunne innebære en enorm arbeidsmengde, og det ble ikke gjort uten klare pedagogiske hensikter, sier Larsen. – Det må ha vært et utrolig pirkearbeid, for mange av snittene er svært detaljerte. Illustrasjonene forteller derfor også om vitenskapshistorie. Vi lærer hvordan fagmann og kunstner tenkte mens bildet møysommelig tok form.

Kostbare bøker

Kunstverkene er hentet blant annet fra lærebøker i kirurgi og hudsykdommer, fra bøker om helsebringende urter og fra anatomiske atlaser. I utstillingen finnes, blant mye annet, illustrasjoner av mekaniske proteser fra 1600-tallet, av en fødsel, av buk hulens innhold og en oversikt over lymfesystemet.

I tillegg til kunstverkene som er utstilt, er bøker de er hentet fra, lagt i glassmontre. Første og annen utgave av Andreas Vesalius (1514–64) anatomiske atlas, *De humani corporis fabrica libri septem*, fra henholdsvis 1543 og 1555 er utstilt. Bøkene på utstillingen er verdt flere hundretusen kroner.

Bare få slike kunstverk er laget av nordmenn. Unntaket er tegningene av spedalske syke fra Leprasykehuset i Bergen laget av Jo-

Øivind Larsen, professor i medisinsk historie, har hatt ansvar for at de medisinske opplysningene er korrekte. Begge foto A.M. Nylenna

han Ludvig Løsting (1810–76). Han illustrerte *Atlas colorié de Spedalskhed*, et stort verk om spedalskhet som ble utgitt i 1847 og som er kjent verden over.

– Universitetet i Oslo har meget store bokskatter. Mange vet simpelthen ikke om hva som skjuler seg i hyller og arkivskap. En av hensiktene med utstillingen og boken er nettopp å gjøre oppmerksom på alt som finnes. Og hva gammel medisinsk litteratur angår: Her er det absolutt nok å gripe fatt i både for medisinerere og kunstinteresserte, sier Øivind Larsen.

Utstillingen *Innsikt synlig* er åpen for publikum frem til 30. juni. Åpningstidene er mandag til fredag kl. 11–19.

– Astrid Marie Nylenna

Litteratur

1. Guttormsgaard G, Hofseth D, Larsen Ø, red. *Innsikt synlig*. Oslo: Universitetet i Oslo/Radérklassen SHKS, 2001.

De eldste illustrasjonene er fra bøker fra 1500-tallet